

Sötétségből hallásra!

Máté 13,10-17

Hatvanad vasárnap

1953. febr. 8.

Miért beszél Jézus példázatokban? Nem hiszem, hogy sokan tettük volna fel magunknak ezt a kérdést. Annyira magától értetődőnek látszik előttünk az, hogy Jézus példázatokban tanít. A tanítványoknak nem volt magától értetődő. Ők feltették ezt a kérdést. Tegyük fel mi is, és keressük a feleletet: Miért is beszél Jézus példázatokban?

1. Ennek legkézenfekvőbb oka, hogy Jézus keleti ember.

A keleti ember, különösen a zsidó, nem annyira értelmi beállítottságú, mint inkább vizuális lény. Amikor gondolkodik, akkor is inkább élmények, mint a logika hatalma alatt áll. Vérmérsékleténél fogva és ősi hagyományai folyamányaképp is nem kedveli az elvont gondolkodást, hanem képzeletének páratlan bőségével mindent lát és láttat. Szemléletesen gondolkodik, beszél és ír. Szereti a hasonlatokat és példázatokot.

A példázat tehát nem valami jézusi különlegesség. Megtalálható általában a zsidó irodalomban is. Ezért vannak már az Ótestamentumban is példázatok, mint például Jóthám példázata a fákról (Bírák 9,7-15), Náthán próféta példázata Dávid királyhoz az egyetlen bárányról (II. Sám 12,1-6), vagy Ézsaiás próféta példázata a gyümölcsstelen szőlőről (5,1-7). Jézus példázatai azonban páratlanul állanak a világirodalomban formájuk megragadó, szemléltető erejével és tartalmuk mélységével. Jézus példázata rövid, egyszerű és mély. Nem minden példázata maradt fenn. Bőségszaruja csak úgy ontotta őket. Ami megmaradt, csak felszedett morzsa. Cserepei egy összetört csodálatos tükörnek, amelyekből azonban következtetni lehet magára a csodaszép tükörrre. Nagyon a felszínen mozgunk és nagyon keveset mondunk azonban Jézus példázatairól, ha csak ennyit tudunk mondani róluk.

2. Jézus példázatai nemcsak költői ösztönből születtek meg.

Nem művészet magáért a művészetért, amit csinál. Jézus tanító. Mesternek hívattatja magát. Pélázatai is ebbe a vonalba esnek. Tanítani, magyarázni akar velük.

Amikor példázatot mond, nem önmagáért a példázatot mondja. A példázat nem öncél, hanem segédeszköz. Szokatlan igazságokat akar vele érthetőbbé tenni azáltal, hogy a példázat megszokott, mindennapi köntösébe öltözteti őket. A Biblia emberfeletti igazságai csak úgy kerülhetnek életközébe, ha a természeti világ képeibe öltözteti azokat. A szemléltetett igazságok sokkal könnyebben foghatók fel és sokkal mélyebben vésődnek az ember emlékezetébe, mint az egyenes tanítás. Éppen ezért ellenállhatatlanabbak is. Ezért használják előszeretettel a próféták is. Ezért feddette meg példázattal Náthán próféta is Dávid királyt házasságtörésekor.

A példázatoknak erre az eredetére utal Máté 13,34-35, ahol ezt olvassuk: „Mindezeket példázatokban... rejtve valának.” Ez az ige egyenesen isteni parancsnak látja Jézus számára a példázatok használatát a rejtett igazságok kitérésére. Két ige írta ezt elő a számára: Zsoltár 49,4-5 és Zsoltár 78,2-3.

Minél inkább igazán tanító valaki, minél inkább ráteszi az életét arra, hogy átadja másoknak azt, amije van, annál inkább próbál meg minden módszert. Ennek a folytonos új módszerkeresésnek lelki háttere nem csupán az ambíció, a szakmabeli kiválóságra való törekvés, hanem sokkal inkább a tanító munka eredménytelenségének láttán érzett fájdalom. Nagyobb és döntőbb benne a tanítványok szeretete, mint a szakma szeretete.

Ha valaki, akkor Jézus igazán tanító akart lenni. Ezt a pedagógusnál legjobban azon lehet megmérni, hogy mennyi benne az igazi pedagógus fájdalomja és mégis fáradhatatlansága. Ha elolvassuk fájdalmas szemrehányását Filep értetlensége miatt (Ján 14,8-9), vagy ezt a szíve mélyéből fakadt kiáltást: „Ki hitt a mi tanításunknak?” (Ján 12,37-38), akkor világosan látjuk, hogy neki nem mindegy, van-e eredménye tanítói munkájának, vagy sem. Fáradhatatlanságára pedig elég példa Nikodémus esete, amikor éjjeli pihenését áldozza fel egy ember tanításáért (Ján 3,1-2) vagy a samáriai asszonyé, amikor úti fáradságát teszi félre egy asszony tanításáért (Ján 4,6-7).

Ennek a tanítói lelkületnek egyik tünete a példázatok használata, s ez az oka annak is, hogy a példázatokban oly gyakori valami fájdalmas mellézköngye. Nem látod-e a magvető példázatban az ige szomorú sorsának rajzát? A mustármag példázatában is lehet, hogy az egyház elvilágiasodásának rajza a fára telepedett madarokról szóló rész. A példázatok nagy száma mögött is lehet valami ilyen fájdalom. Az Isten Országának tanítását minden módon átadni kívánó Jézus fájdalmasan látja, hogy az emberek restek a hallásra, még restebbek a megértésre, újra és újra el kell ismételni nekik ugyanazt, újra és újra más oldalról megvilágítva kell megpróbálni megmagyarázni nekik ugyanazt. Ez is beletartozik a Krisztus passiótörténetébe. Ezs 53,1, a nagypénteki perikopa is egyenesen ezzel kezdődik. Ez a szenvedés előbb kezdődött, mint nagypéntek, és tovább tart, mint nagypéntek. Az tehát, hogy Jézus példázatokban beszél, nemcsak az ő világirodalmi nagyságát mutatja, hanem még sokkal inkább az ember süketségét. Minden példázat Krisztus hozzád való nagy szeretetéről, s a te rossz nebuló-voltodról beszél. Hányszor nem figyeltél az igére! Hallottad és mégsem hallottad. Hányszor nem akartad megérteni, amit pedig nagyon jól értettél! Hányszor kellett neked ugyanazt elismételni, ugyanazt újra kezdeni! Eddig legfeljebb arra gondoltál, hogy „ma nem sok értelme volt a templomba jövelemnek”, vagy tiszteletlenségnek érezte megmozdult lelkiismereted papoddal szemben a figyelmetlenséget. Muzsikus cigánnyá tetted őt, akire nem okvetlenül szükséges hallgatni, aki mellett lehet élnem a magam külön életét, ő pedig csak muzsikáljon, ha jól esik neki. Most lásd meg mögötte a Mester fájdalmas, töviskoronás fejét, s ajkán halld meg Ezs 53,1 panaszát: „Ki hitt a mi tanításunknak?” Hatvanad vasárnapja arra figyelmeztet, hogy talán épp most is ezt mondja.

3. A példázat azonban nemcsak tanítási segédeszköz, mely az elvont igazságok felfogását megkönnyíti.

Nem minden példázat érthető azonnal. Az irgalmas samaritánus példázatában például a kérdést feltevő írástudó azonnal megérti, hogy ki az ember felebarátja, de a magvető és a konkoly példázatának értelmét már csak sejtik a tanítványok, s Jézustól kérik rá a magyarázatot. A példázat tehát nemcsak magyarázat, hanem rejtvény is lehet, sőt mind a kettő is lehet egyszerre. Van példázat, amely nem pusztán párhuzam és képmás. Az alapgondolata el van rejtve. Ezért van az igazi példázatban mindig valami talányszerű. A példázatot meg kell fejteni.

A példázat tehát nemcsak kijelentés, hanem eltitkolás, nemcsak leleplezés, de elleplezés is lehet, nemcsak magyarázat, hanem elködösítés is. Egyszerre is. Sokszor olyan, mint az egyiptomi kivonulásnál a felhő és a tűzoszlop. II. Móz 14,19-20 szerint az egyiptomiak felé a sötét oldalát mutatta, Izrael felé a világosat. Azokat megzavarta, eltakarván előlük az utat, ezeket megvilágosította, útbá igazította, vezette. Mai igénk is erről beszél. Jézus most nem úgy beszél, hogy mindenki megérthesse. Csak azok értik, akik Isten munkáját önmagukon már megismerték és átélték. A nagy tömeg nem érti (11.v.). Bibliájukat jól ismerték, de igazában nem értették. Keresztelő János bűnbánati prédikációja megmozgatta ugyan őket, de nem változtatta meg. Jézus tanítása imponált nekik, de mégis pusztában elhangzó szó maradt számukra. Ismerték Istent és mégsem ismerték, mert a szívük messze volt tőle. Most nem adatik nekik több, sőt az is elvétetik tőlük, amijük van. Isten elrejtőzik előlük. Nem tanítja többé őket. Igéje számukra néma lesz. Az ige nem vétetik el tőlük, ellenkezőleg hallaniuk kell, de nem üdvükre, hanem ítéletükre. Isten nem hívja őket általa, hanem épp elválasztja őket általa magától. Ez Isten igazságos ítélete a lelki süketek felett, s Jézus Isten ítéletének végrehajtója. Nem lehet a fülünket büntetés nélkül bedugni Isten igéje elé. A süketnek az a büntetése, hogy mindig rosszabbul hall, a vaké az, hogy mindig jobban eltéved.

Nem akar tehát Jézus félrevezetni a példázatokkal, hanem fájó szívvel végrehajtja Isten ítéletét. A tanító az osztály különécét, a tanulni nem akaró növendéket előbb megpróbálja mindenképpen az osztállyal együtt tartani, de amikor látja, hogy miatta a többiek nem haladhatnak, fájó szívvel sorsára hagyja. Jézus is fájó szívvel borítja a példázatok fátylát Isten titkaira. A példázatos beszéd tehát nem az igazi krisztusi beszéd. Az igazi krisztusi beszéd a hegyi beszéd. Ezért nem kezdi, hanem végzi példázatokkal. Máténál is közvetlenül a kereszt előtt van a legtöbb példázat.

Hallgass az igére, míg példázattá nem válik számodra! Elmondhatja-e rólad Jézus a 16-17. verset? Aki a süketeket hallókká, a vakokat látókká tette, rajtad is szívesen segít, ha kéred. Értitek-e ma mindezt? Ha ezt nem értitek, miképpen értitek majd a többit! (Márk 4,13).

Indulj böjt felé igaz megtéréssel! Térj meg süketségéből hallásra! Akinek van füle, hallja! Ámen.